

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора

Миронюка Романа Вікторовича – на дисертацію

Танчика Олександра Михайловича

«Адміністративно-правові основи застосування санкцій до юридичних

осіб», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08

«Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Не зважаючи на достатній рівень уваги, приділеної проблемам застосування адміністративних, у тому числі фінансових санкцій за порушення законодавства, сутність, принципи та порядок застосування даних заходів адміністративно-правового впливу стосовно юридичних осіб потребує належного правового аналізу. Це пов’язано з тим, що застосування досить суттєвих адміністративних (перед усім штрафних) санкцій до юридичних осіб, наприклад за порушення податкового, митного, екологічного законодавства здійснюється не в судовому порядку, а суб’єктами владних повноважень у порядку адміністративної процедури, яка подекуди регулюється підзаконними актами, які видаються цими ж органами в тому числі в порушення законодавчої техніки та принципу верховенства права. Дані порушення призводять до необхідності звернення юридичних осіб до адміністративного суду з адміністративним позовом щодо оскарження законності діяльності відповідного суб’єкта владних повноважень щодо застосування адміністративної санкції (доволі частими є випадки оскарження рішень податкових органів), про що свідчить аналіз результатів судової практики, та появою в ЗМІ ідей щодо створення та виокремлення податкових судів, що є вкрай негативною тенденцією, яка знижує рівень демократичних свобод та негативно впливає на міжнародний імідж нашої країни.

У зв’язку з цим питання дотримання принципів та чіткості і прозорості процедур застосування адміністративних санкцій до юридичних осіб є вкрай актуальним дослідницьким завданням, яке поставив перед собою автор дисертаційного дослідження та досить успішно їх виконав.

Мета і задачі дисертаційного дослідження сформульовані досить коректно, а цілісність дослідження забезпечується належним структуруванням матеріалу дисертації, яке є досить логічним і таким, що відповідає меті та задачам дисертаційного дослідження.

Належний рівень достовірності та обґрунтованості результатів дисертаційного дослідження О.М. Танчика забезпечується використанням всього спектру наукових підходів та методів пізнання складних юридичних явищ, зокрема таких, як діалектичний підхід, формально-юридичний, історико-правовий, порівняльно-правовий, системно-структурний, функціональний та інші методи пізнання.

Емпіричною базою дослідження є показники ефективності діяльності суб'єктів владних повноважень та суду щодо застосування адміністративних санкцій до юридичних осіб у порядку адміністративної процедури, що визначалися на основі статистичних та аналітичних даних.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Більшість наукових положень, рекомендацій та висновків представленого дисертації є належним чином обґрунтованими та достовірними, оскільки обумовлені використанням результатів діяльності суб'єктів владних повноважень та суду щодо застосування адміністративних санкцій до юридичних осіб.

Наукова новизна і практична цінність одержаних результатів полягає в тому, що проведене дослідження є одним із перших у вітчизняній юридичній науці спроб комплексно дослідити актуальні проблеми, пов'язані із застосуванням в адміністративному порядку санкцій до юридичних осіб з урахуванням положень новітнього адміністративного законодавства та сучасних наукових, у тому числі методологічних, розробок. На особливу увагу заслуговують наступні положення, висновки, рекомендації та пропозиції, викладені в дисертації, які найбільш наочно демонструють її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість:

- значної уваги в роботі приділено виокремленню санкцій попереджувально-превентивного характеру, з'ясовано підстави та особливості їх застосування до юридичних осіб;
- запропоновано авторський підхід щодо критеріїв розмежування санкцій попереджувально-превентивного характеру, санкцій припинювального характеру та адміністративно-деліктних санкцій, що застосовуються до юридичних осіб за порушення адміністративного та фінансового законодавства;
- автором запропоновано виділення сигнальних (інформаційних) санкцій, трансформаційних та реституційних санкцій. Сигнальні або інформаційні санкції полягають у попереджувальному впливі інформаційного характеру, який безпосередньо не несе негативних обов'язків чи обмежень для юридичної особи, але такі санкції мають преюдиціальне значення у разі повторного вчинення аналогічного правопорушення. Трансформаційні санкції мають наслідком свого застосування зміну правового статусу юридичної особи, до якої вони застосовані. Реституційні санкції у своєму змісті спрямовані на позбавлення юридичної особи права, яке було набуто у результаті проходження певної процедури. Тобто, у результаті застосування таких санкцій юридична особа повертається у той стан, в якому вона перебувала до отримання відповідного права;
- обґрунтовано існування основних способів забезпечення реалізації принципу пропорційності у застосуванні адміністративних санкцій до юридичних осіб, а саме спосіб умової (кількісної) пропорційності, який полягає у визначенні розміру безальтернативної санкції в залежності від кількості проявів протиправної поведінки в межах одного правопорушення; спосіб дискреційної пропорційності, який полягає у визначенні виду і розміру санкцій на власний розсуд суб'єкта адміністративної юрисдикції в межах певного переліку санкцій або в межах відносно визначеного розміру санкції (як правило фінансового характеру); спосіб оціночно-дискреційної

пропорційності, який полягає в урахуванні фінансових показників успішності господарської діяльності юридичної особи, яка здійснювалась із порушенням відповідного законодавства, а також за рахунок дискреційного повноваження щодо визначення конкретного розміру штрафу відносно його нижньої та верхньої межі; спосіб «ступеневої пропорційності», який полягає у поступовому застосуванні санкцій від відносно м'яких до максимально жорстких за умови неефективності попередніх, а відтак до абсолютноого досягнення мети санкцій; спосіб «інтегральної пропорційності», який полягає у використанні для застосування санкцій максимально широкої дискреції органу адміністративної юрисдикції як у виборі виду санкцій, їх комбінації та розміру;

- запропоновано методологічні засади дослідження принципів застосування санкцій до юридичних осіб за рахунок розгляду цих принципів у контексті принципів адміністративної процедури;
- наведені обґрунтовані аргументи та запобіжники щодо недоцільності кодифікації законодавства, яке передбачає адміністративну відповіальність юридичних осіб;
- запропоновані науково обґрунтовані положення щодо оптимізації адміністративних санкцій, що застосовуються та можуть застосовуватись до юридичних осіб.

У результаті проведеного дослідження наведено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукової задачі, що полягає у визначені основних теоретичних та практичних аспектів адміністративно-правових основ застосування в адміністративному порядку санкцій до юридичних осіб, формування цілісного бачення місця санкцій, що застосовуються в адміністративному порядку до юридичних осіб у механізмі державного регулювання у різних сферах суспільних відносин.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Основні теоретичні висновки та практичні рекомендації, що містяться у дисертації, викладені у восьми публікаціях, серед яких:

фахових статей, у тому числі одна з них опублікована у зарубіжному видані, що визнане як фахове з юридичних наук, та включене до міжнародних наукометричних баз, а також у трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях, що свідчить про достатнє та різностороннє впровадження результатів дослідження.

Дисертаційне дослідження виконане автором самостійно з використанням останніх досягнень теорії адміністративного, адміністративно-процедурного та адміністративно-деліктного права. Усі сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень автора. Автор для аргументації власних положень і висновків використовував напрацювання інших учених, на які обов'язково робилися посилання.

Дисертацію оформлено відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони мають як науково-теоретичну, так і практичну сферу застосування і використання. Положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтам для подальшого дослідження діяльності суб'єктів владних повноважень та суду щодо застосування адміністративних санкції до юридичних осіб у порядку адміністративної процедури.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження. У цілому позитивно оцінюючи дисертацію О.М. Танчика необхідно висловити ряд зауважень, звернути увагу на твердження, що викликають сумніви та можуть слугувати підґрунтам для дискусії під час її захисту:

1. Додатковими аргументами обґрунтованості актуальності теми роботи та її наукових положень стали б результати аналізу статистичної інформації щодо діяльності суб'єктів владних повноважень та суду по застосуванню адміністративних санкції до юридичних осіб (суб'єктів, які найчастіше застосовують адміністративні санкції до юридичних осіб, стану оскарження рішень суб'єктів владних повноважень до суду на предмет

законності застосування адміністративних санкції, показники ефективності судової та досудової (адміністративної) процедури оскарження та ін.).

2. Автором досить повно і широко досліджено основні способи забезпечення реалізації принципу пропорційності у застосуванні адміністративних санкцій до юридичних осіб та вказано на досить широкі дисkreції органу адміністративної юрисдикції як у виборі виду санкцій, їх комбінації та розміру. Однак в роботі доцільно було б більше уваги звернути питанням меж повноважень даних органів щодо застосування адміністративних санкцій з метою виключення можливостей для зловживання ними своїми повноваженнями.

3. Окремим питанням, яке є мало дослідженим у роботі є питання відповідальності суб'єктів владних повноважень за надмірне застосування адміністративного примусу до юридичних осіб, особливо в тих випадках коли таке рішення було оскаржено в судовому порядку і за рішенням суду рішення даного суб'єкта по застосуванню санкції було визнано таким, що прийнято з порушенням принципів адміністративної процедури.

4. Попри те, що робота є поглибленим теоретико-правовим дослідженням застосування санкцій до юридичних осіб, доцільно було б більш повно проаналізувати позитивний зарубіжний досвід ефективного адміністрування у сфері застосування адміністративних санкцій до юридичних осіб та виокремити найбільш дієві моделі його впровадження у вітчизняну модель належного адміністрування у цій сфері.

5. Оскільки в роботі лише часткового автор досліджує судову та управлінську теорію застосування санкцій до юридичних осіб, варто почути його думку щодо пріоритетності застосування санкцій (штрафів, позбавлення, призупинення ліцензійної діяльності та ін.) адміністративними органами – в порядку адміністративної процедури чи судами – в порядку здійснення судочинства.

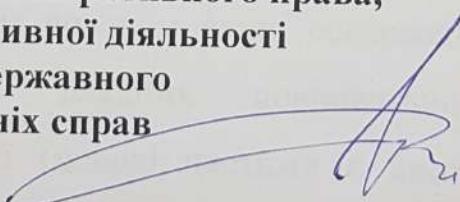
В той же час слід засвідчити, що дані критичні положення відображають авторський підхід до досліджуваних проблем, можуть

слугувати підставою для наукової дискусії, не є безапеляційними та не впливають за результатами завершеного дослідження.

На підставі викладеного, слід резюмувати, що дисертація «Адміністративно-правові основи застосування санкцій до юридичних осіб» є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, теоретичне узагальнення й нове вирішення наукової задачі, що полягає у визначені основних напрямів удосконалення діяльності суб'єктів владних повноважень та суду щодо застосування адміністративних санкцій до юридичних осіб. Вона відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 та Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, а її автор – Танчик Олександр Михайлович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ**

Роман МИРОНЮК

Підпис Миронюка Р.В. підтверджую:

**Проректор
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України**

Лариса НАЛИВАЙКО

